

رودخانه‌های پر از زباله دیگر به دریانمی‌رسند

نگاهی به ۲ چالش درهم‌تنیده محیط زیستی

مسئله از کجا شروع می‌شود؟

تولید زیاد زباله شهری

بخش زیادی از زباله کشور در شهرهای بزرگ مثل تهران، مشهد و مناطق گردشگری، مثل شهرهای شمالی، تولید می‌شود.

تهران ۲۵ درصد زباله کشور در پایتخت تولید می‌شود؛ یعنی به ازای هر شهروند ۲۳۲ کیلوگرم زباله تولید شده است.

مشهد روزانه بیشتر از ۲ هزار تن پسماند در مشهد تولید می‌شود؛ یعنی به ازای هر شهروند ۷۵ کیلوگرم.

ایران میزان تولید پسماند عادی در کشور به صورت سالانه دست‌کم ۲۱ میلیون تن است. همچنین نزدیک به ۵۰ میلیون تن زباله صنعتی و خطرناک داریم.

آمارهای دیگر چه می‌گویند؟

زباله‌های پلاستیکی و پسماند غذا را باید در زمره زباله‌هایی با بیشترین حجم تولید دانست.

آلودگی‌های پلاستیکی، چهارمین آلودگی شاخص جهان در سال ۲۰۲۶ است.

هدررفت غذا، هفتمین آلودگی شاخص جهان در سال ۲۰۲۶ است.

سالانه، یک سوم غذای مصرفی مردم، یعنی حدود ۱.۳ میلیون تن، هدر می‌رود که با این عدد می‌توان ۳ میلیون نفر را غذا داد.

وظیفه ما چیست؟

خرید و مصرف آگاهانه

همیشه یک کیسه پارچه‌ای همراه داشته باشیم.

به جای بسته‌های کوچک، فله‌ای خرید کنیم.

از وسایل یک بار مصرف کمتر استفاده کنیم.

محصولاتی را تهیه کنیم که بسته‌بندی‌های قابل بازیافت دارند.

در خانه

تهیه غذا را با برنامه‌ریزی انجام بدهیم تا دورریز نداشته باشیم.

چرا کمبود آب داریم؟

خریدهای باکیفیت‌تر

به جای سلفون و فویل از ظروف دردار استفاده کنیم.

کمپوست خانگی درست کنیم حتی با پوست میوه و تفاله چای.

زباله خشک و تر را جدا کنیم.

از شیشه‌ها، جعبه‌ها و کیسه‌ها تا حد ممکن چند مرتبه استفاده کنیم.

سبک زندگی

می‌توانیم بخشی از لباس‌ها، کفش‌ها و وسایل را به جای دورریختن تعمیر کنیم.

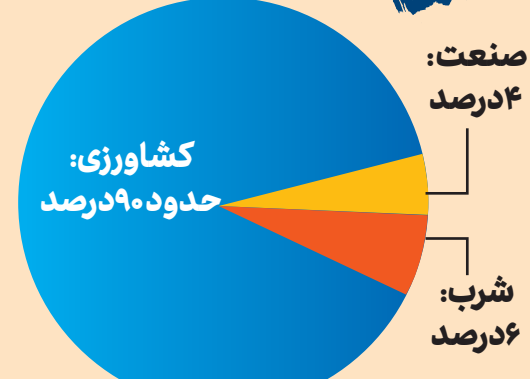
می‌توانیم بخشی از وسایل را که نمانده است و قابل استفاده، اهدا کنیم.

عصر ورشکستگی جهانی آب

طبق گزارش‌های سازمان ملل، اصطلاحاتی مثل «تنش آبی» یا «بحران آب»، اکنون دیگر نمی‌تواند عمق فاجعه را بیان کند و درست‌تر و رسمی‌تر این است که از ترکیب «ورشکستگی جهانی آب» استفاده کنیم. تنش آبی، قابل بازگشت و جبران‌پذیر است. بحران آب، شوک‌هایی ناگهانی است که می‌شود بر آن‌ها غلبه کرد. ورشکستگی آب، به دلیل برداشت مداوم و بیش از حد از منابع آب سطحی و زیرزمینی برگشت‌ناپذیر است یا بسیار پرهزینه.

چقدر کمبود آب داریم؟

چه در سطح جهان و چه در کشور ما، عمده مصرف آب‌های سطحی و زیرزمینی، در بخش‌های زیر است:

با چه عواقبی روبرو هستیم؟

- تخریب محیط زیست
- افت آب‌های زیرزمینی و فرونشست زمین
- کوچک شدن آب‌های سطحی و تالاب‌ها
- از بین رفتن گونه‌های گیاهی و جانوری
- وازدست رفتن تنوع زیستی
- گرستگی و سخت شدن تأمین غذا
- بیشتر شدن تعارضات انسانی
- افت کیفیت آب
- ذوب شدن یخچال‌ها
- خشک سالی انسان ساخت و هزینه‌های عظیم

وظیفه ما چیست؟

- چکه‌های جزئی را بررسی و تعمیر کنیم.
- از فلاش‌تانک دو حالت یا تنظیم حجم تخلیه استفاده کنیم.

در آشپزخانه

- میوه و سبزی را داخل لگن بشوییم، نه زیر آب شیر.
- مواد غذایی را داخل یخچال یخ‌زدایی کنیم، نه زیر آب.
- ماشین ظرف‌شویی و لباس‌شویی را تا کامل پر نشده است، روشن نکنیم.
- از شوینده‌ها به اندازه کافی استفاده کنیم.

در حمام و سرویس بهداشتی

- کوتاه کردن زمان دوش حتی در حد یک تا دو دقیقه هم مفید است.
- وقتی از صابون و شامپو استفاده می‌کنیم، دوش را ببندیم.
- از سردوش و شیرآلات کم مصرف استفاده

فضای سبز و گل‌دان‌ها

- برای جلوگیری از تبخیر، آبیاری را اوایل صبح یا شب انجام بدهیم.
- از بطری‌های سوراخ‌دار یا آبیاری قطره‌ای استفاده کنیم.
- گیاهان متناسب با اقلیم و کم‌آب انتخاب کنیم.
- آب باران را جمع کنیم حتی در حد یک سطل.

فرهنگ‌سازی به معنای واقعی کلمه

- به بازماندن شیر آب در مکان‌های عمومی حساس باشیم و واکنش نشان بدهیم.
- با بچه‌ها از وضعیت آب، صرفه‌جویی و اهمیت آن صحبت کنیم.
- فراموش نکنیم که آب رایگان یا ارزان نیست، بلکه حیاتی است.
- بیاموزیم صرفه‌جویی به معنای مصرف درست است، نه مشقت کشیدن.

کشاورزی سنتی و مسئله بی‌آبی

- مطابق با تازه‌ترین آمارها، کشاورزی سنتی، دهمین عامل تهدیدکننده آب در جهان محسوب می‌شود.
- شیوه‌های آبیاری با هدررفت زیاد و محصولات با مصرف زیاد آب، از خلاهای کشاورزی سنتی است.
- نزدیک به ۳۰ درصد محصولات کشاورزی در ایران محصولات پرت هستند که برایشان آب مصرف شده است.
- تجربیات موفق دیگر کشورها می‌گوید تغییر شیوه کشت و زرع در کنترل فرونشست زمین، نقش پررنگی داشته است.
- در کشاورزی مدرن، در یک هکتار زمین، با مصرف یک دهم آب مورد نیاز در شرایط عادی ۱۰ تا ۳۰ برابر افزایش راندمان وجود داشته است.
- مطابق سند ملی امنیت غذایی، تا اقی ۱۴۱۱، مصرف آب در بخش کشاورزی باید ۳۰ میلیارد مترمکعب کاهش پیدا کند.
- با اینکه تهران، کمترین میزان مصرف آب در بخش کشاورزی را دارد، باز هم ۸/۱ میلیارد مترمکعب از منابع آبی‌اش به بخش کشاورزی اختصاص پیدا می‌کند.

جهان در عصر ورشکستگی آب

- خاورمیانه و شمال آفریقا: تنش شدید آبی، آسیب‌پذیری اقلیمی، بهره‌وری اندک کشاورزی و شیرین‌سازی پرمصرف از نظر انرژی
- بخش‌هایی از جنوب آسیا: کشاورزی وابسته به آب‌های زیرزمینی، گسترش شهرنشینی و کاهش مرزمن سطح آب سفره‌ها و نشست زمین در مقیاس محلی

آمارها چه می‌گویند؟

- در پنج دهه گذشته، بشر حدود ۴۱۰ میلیون هکتار تالاب طبیعی را از دست داده است، تقریباً هم‌اندازه با اتحادیه اروپا.
- حدود ۷۰ درصد سفره‌های اصلی آب زیرزمینی جهان کاهش بلندمدت دارند.
- فرونشست ناشی از برداشت بیش از حد اکنون بیش از ۶ میلیون کیلو متر مربع را تحت تأثیر قرار داده است.
- جهان در بسیاری از مناطق از سال ۱۹۷۰ بیش از ۳۰ درصد جرم یخچال‌های طبیعی خود را از دست داده است.
- بیش از نیمی از تولید غذای جهان در مناطقی متمرکز است که ذخیره آب در حال کاهش یابی‌ثباتی است.
- این خسارت‌ها اکنون حدود ۳۷۰ میلیارد دلار در سال هزینه دارند.
- ۵۰ درصد دریاچه‌های بزرگ جهان از اوایل دهه ۱۹۹۰ تاکنون کاهش آب داشته‌اند (و ۲۵ درصد جمعیت بشر مستقیم به این دریاچه‌ها وابسته‌اند).
- شناورها.
- پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۵۰ وزن پلاستیک موجود در دریاها از وزن همه ماهی‌ها بیشتر می‌شود.
- رایج‌ترین انواع پلاستیک یافت شده در اقیانوس‌ها ته‌سیگار، بسته‌بندی مواد غذایی، بطری، درپوش پلاستیکی، نی، لیوان و بشقاب و کیسه‌های یک بار مصرف هستند.
- چرم، انواع گوشت، تخم‌مرغ و لبنیات، جزو محصولات هستند که بیشترین استفاده آب را در هر یک کیلوگرم دارند.

محصوله عظیم زاده نبود آب و تولید انبوه زباله، در ظاهر، دو چالش جدا از هم به نظر می‌رسند. اما در واقع ریشه‌های مشترک و پیوندی عمیق با الگوی مصرف ما دارد. آمارها می‌گویند بخش شایان توجهی از منابع آب در فرایند تولید کالا و مواد غذایی مصرف می‌شود؛ محصولاتی که بخشی از آن به زباله تبدیل می‌شود و در نهایت، مدیریت نادرست این زباله‌ها، خود، مجدد به آلودگی آب‌ها دامن می‌زند. حال آنچه جدا از تدابیر مدیریت شهری، می‌تواند سرعت‌گردش این چرخه را کمتر کند، چیست؟ بدون شک تغییرات کوچک در عادات مصرفی ما، در این مطلب، سعی کرده‌ایم با نگاهی مبتنی بر آمار و ارقام، تصویری روشن از ابعاد مختلف این بحران‌ها نشان بدهیم و بگوییم ما نیز می‌توانیم نقشی تعیین‌کننده در کاهش فشار بر منابع طبیعی و حرکت به سوی الگوی مصرف پایدار داشته باشیم.

